

GVERNUL ROMÂNIEI
PRIMUL – MINISTRU

1902
2607 2007

Biroul permanent al Senatului
Bp 305 17.08.2007

Domnule președinte,

În conformitate cu prevederile art.111 alin.(1) din Constituție, Guvernul României formulează următorul

PUNCT DE VEDERE

referitor la *propunerea legislativă intitulată Lege privind votul electronic*, inițiată de 5 deputați din Grupul parlamentar al PD (Bp. 305/2007).

I. Principalele reglementări

Această inițiativă legislativă parlamentară reglementează sistemul de vot electronic care ar „*permite alegătorilor să își exprime votul dintr-un alt loc decât secția de votare de care aparțin*”.

Alegerile sau referendumul pentru care se va utiliza votul electronic ar urma să se stabilească prin hotărâre a Guvernului, la propunerea Autorității Electorale Permanente. Acestui organism îi va reveni și sarcina elaborării programelor informatice și organizării alegerilor sau a referendumului prin vot electronic.

Fiecare persoană va putea alege modalitatea pe care o va utiliza pentru a-și exprima votul: electronic sau la urnă. Dacă dorește să voteze electronic, va face o solicitare în acest sens către Autoritatea Electorală Permanentă în termenul stabilit de aceasta.

II. Observații și propuneri

1. Inițiativa legislativă este incompletă și nu poate fi promovată în această formă, deoarece cuprinde mai mult principii privind votul electronic și nu prezintă reglementările necesare pentru realizarea și implementarea acestuia. În acest sens, semnalăm faptul că nu normele metodologice trebuie să definească obiectivele sistemului informatic care va fi realizat și implementat, structura teritorială a acestuia, strategiile de securitate și de auditare a funcționării acestuia, cerințele de colaborare inter-departamentală pe toate fazele etc., aceste prevederi ținând de esența legii.

Prin normele metodologice și tehnice urmează să se stabilească numai detaliile și soluțiile tehnice recomandate, în funcție de evoluția științei și tehnologiei informației și comunicațiilor la momentul elaborării acestor norme, precum și reglementările de folosire a sistemului de vot electronic.

Propunerea legislativă ar fi trebuit să conțină – în mod obligatoriu – prevederi referitoare la:

- categoriile de cetățeni care pot exercita votul în această modalitate; reglementarea acestui aspect este esențială deoarece, dacă această modalitate de vot va putea fi folosită și de către cetățenii români cu domiciliul în străinătate, persoanele respective s-ar putea înscrie la misiunile diplomatice și consulare cărora le revin anumite atribuții pe tot parcursul perioadei electorale, ceea ce ar conduce la necesitatea elaborării unor reglementări în acest sens;

- modalitatea de transmitere a buletinelor de vot alegătorilor care optează pentru votul electronic și a termenelor în care se face această operațiune;

- autentificarea alegătorului;

- centralizarea rezultatelor votului exprimat electronic;

- evitarea situației în care cetățenii care optează pentru votul electronic să își exercite votul și prin procedura clasică sau prin alte modalități de vot (exemplu, votul prin corespondență).

În textul inițiativei legislative nu își găsesc reglementarea nici alte probleme stringente ale votului electronic, cum sunt cele privind auditarea sistemului informatic folosit, asistarea electronică a cetățeanului pentru a putea utiliza sistemul de vot electronic, folosirea semnăturii electronice pentru autentificare, norme privind urna electronică, stabilirea componenței comisiei de certificare (omologare) a sistemului informatic etc.

2. Referitor la prevederile **art. 3** precizăm următoarele:

- **punctul b)** – definiția „*Votului electronic*” - trebuiau exemplificate și descrise mijloacele electronice amintite;

- **punctul c)** - definiția și descrierea *componentelor canalului de vot* - trebuiau exemplificate modalitățile de comunicație folosite și descris drumul parcurs de vot de la alegător la urna electronică;

- **punctul d)** - definiția nu este corectă - *un registru electronic* este o bază de date, nu o listă;

- **punctul e)** - definiția „*Sistemului de vot electronic*” - trebuiau exemplificate mijloacele electronice și mijloacele de comunicații.

La secțiunea de definiții nu se specifică ce este „*înregistrarea electronică*” și care este diferența față de „*introducerea în urna electronică de vot*”.

3. La **art.5 lit.d)** se menționează cunoașterea și experimentarea folosirii votului electronic, fără a se preciza despre ce este vorba.

La **lit.g)** nu se specifică cerințele de securitate pe care ar trebui să le îndeplinească persoanele cu acces la servere. Atestatul profesional și angajamentul de confidențialitate nu sunt suficiente pentru a împiedica accesul persoanelor neautorizate.

4. Cu privire la Registrul Electronic al Alegătorilor, în inițiativa legislativă – la **art. 8** - se menționează ca acesta va fi elaborat de către Ministerul Internelor și Reformei Administrative. Considerăm ca Registrul Electronic al Alegătorilor trebuie să fie elaborat de către Autoritatea Electorală Permanentă care primește solicitările din partea cetățenilor cu drept de vot pentru a vota electronic. Ministerul Internelor și Reformei Administrative va trebui doar să verifice dacă acești cetățeni au drept de vot. În plus, datele furnizate de către Ministerul Internelor și Reformei Administrative reprezintă doar o parte din componentele fișei individuale din Registrul Alegătorilor care trebuie să cuprindă și alte informații, cum ar fi parola de unică utilizare (TAN) necesară autentificării alegătorului.

5. Cu privire la perioada de exercitare a dreptului la vot prin folosirea canalului de vot electronic nu suntem de acord ca folosirea votului electronic să fie permisă o perioadă mare de timp - **art. 9** și **art.10** - acesta trebuind să se desfășoare în același interval de timp ca și votul în sistem tradițional. Soluția din propunerea legislativă privează alegătorul de cunoașterea ultimelor dezbateri ale campaniei electorale, iar existența, într-o perioadă de timp extinsă, în rețeaua Internet deschisă a sistemului

informatic facilitează atacurile hackerilor asupra sistemului informatic folosit.

Prevederile **art. 9** și **art.10** ar fi trebuit să fie redactate cu luarea în considerare a dispozițiilor cuprinse în *Legea nr.3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului*, în *Legea nr.373/2004 pentru alegerea Camerei Deputaților și a Senatului* și în *Legea nr.67/2004 pentru alegerea autorităților administrației publice locale*, referitoare la termenele cu respectarea cărora trebuie stabilite obiectul și data referendumului și reactualizate listele electorale permanente, precum și la intervalul temporal în care se poate exercita dreptul de vot.

6. Cu privire la modalitatea de exprimare a votului electronic, se observă că în textul propunerii nu sunt prevăzute cele două modalități prin care sistemul de vot electronic poate fi utilizat. Astfel, nu rezultă dacă reglementarea se referă la utilizarea votului electronic în secțiile de votare (prin instalarea unor calculatoare în cabinetele de vot și conectarea acestora printr-o rețea intranet locală) sau la votul electronic de la distanță prin folosirea infrastructurii de comunicații a Internetului.

7. Cu privire la stabilirea responsabilităților ce revin structurilor administrativ - teritoriale și departamentale, precizăm că nu sunt prevăzute reglementări privind implicarea directă a unor instituții ale statului pentru rezolvarea unor probleme tehnice, cum ar fi cele privind realizarea comunicațiilor, asigurarea tehnicii de calcul și a personalului de specialitate etc.

8. Având în vedere implicațiile financiare ale aplicării prevederilor propunerii legislative, inițiatorii trebuiau să facă referire în Expunerea de motive la asigurarea mijloacelor financiare necesare, așa cum prevede art.138 alin.(5) din Constituția României, republicată, potrivit căruia „*Nici o cheltuială bugetară nu poate fi aprobată fără stabilirea sursei de finanțare*”.

9. Menționăm faptul că Autoritatea Electorală Permanentă a realizat cercetări în domeniul votului electronic, fiind în stadiul de finalizare a criteriilor tehnice necesare trecerii la faza pilot de programare și implementare a acestui sistem. Aceste cercetări s-au efectuat ținând seama de Recomandarea *Rec(2004)11 privind standardele legale, operaționale și tehnice pentru votul electronic*, adoptată de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei la data de 30 septembrie 2004.

De asemenea, pentru fundamentarea cercetărilor, specialiștii Autorității au participat la reuniuni internaționale organizate de către Centrul de Competență al Consiliului Europei pentru votul electronic, unde au prezentat lucrări de specialitate și au luat cunoștință de experiența altor state în acest domeniu.

III. Punctul de vedere al Guvernului

Având în vedere aspectele menționate, **Guvernul nu susține adoptarea acestei inițiative legislative.**

Cu stimă,

Călin POPESCU - TĂRICEANU

Domnului senator **Nicolae VĂCĂROIU**
Președintele Senatului